

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Tämä on rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Kivilaakso, Nina & Hannula, Leena (2019). Imetyskouluttajan antama imetysohjaus lastenneuvolassa – yksilöllistä palvelua parhaimmillaan. *Terveystieteiden tutkimus* 52 (5), 44-45.

NINA KIVILAAKSO

Terveydenhoitaja YAMK, imetyskouluttaja, IBCLC, Imetyskoordinaattori
Helsingin neuvola- ja perhetyö

LEENA HANNULA

TtT, imetyskouluttaja, lehtori
Metropolia Ammattikorkeakoulu

Imetyskouluttajan antama imetysohjaus lastenneuvolassa – yksilöllistä palvelua parhaimmillaan

Imetysohjausvastaanottoiminnan keskittäminen neuvoloiden yhteyteen mahdollistaisi yksilöllisen imetysohjauksen nopeasti kaikille imetystukea tarvitseville perheille, lapsen ikään katsomatta.

Imetysohjaus pidentää tutkitusti imetysaikaa ja täysimetyksen kestoa (McFadden ym. 2017). Imetysohjaus on olennainen osa raskaus- ja imeväisajan neuvolaseurantaa ja imetysohjauksella tuetaan koko perheen hyvinvointia (Hannula- Kaunonen-Koskinen-Tarkka 2010). Ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetyö kuvasi äitien kokemuksia imetyskouluttajan antamasta imetysohjauksesta yksilövastaanotoilla lastenneuvolassa Helsingissä. Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Metropolia ammattikorkeakoulun ja Helsingin kaupungin neuvola- ja perhetyön kanssa.

Helsingissä on 21 äitiys- ja lastenneuvola, joissa toimii yhteensä 208 terveydenhoitajaa. Terveydenhoitajilla on WHO:n (World Health Organization, Maailman terveysjärjestö) 20 tunnin imetysohjaajakoulutus. Terveydenhoitaja antaa imetysohjausta osana äitiys- ja lastenneuvolan prosessia. Imetysohjausta annetaan odotusaikana äitiysneuvonnan määräraikaistarkastuksissa ja perhevalmennuksessa. Lastenneuvolassa vauvan synnyttyä tehdään imetystarkkailu, jossa havainnoidaan imetystilannetta. Imetyksestä ja lapsen varhaisravitsemuksesta keskustellaan ja imetysohjausta annetaan käynneillä perheen yksilölliset tarpeet huomioiden. Lisäksi huomioidaan äidin läheiset imetyksen tukijoina ja ohjataan perhe myös muun imetystuen piiriin. Annettu imetysohjaus perustuu tutkittuun tietoon. (Imetysohjauksen toimintasuunnitelma, Helsingin kaupunki 2013).

Imetyskouluttajan vastaanotot kysytyjä

Helsingissä kuudella terveydenhoitajalla ja kahdella osastonhoitajalla on WHO:n BFHI- imetyskouluttajakoulutus (Baby-Friendly Hospital Initiative) sekä yhdellä terveydenhoitajalla on myös kansainvälinen, imetykseen liittyvä IBCLC-tutkinto (International Board Certified Lactation Consultant). Haastavissa imetystilanteissa terveydenhoitajalla on mahdollista ensin konsultoida imetyskouluttajakoulutuksen tai IBCLC-tutkinnon suorittanutta terveydenhoitajaa. Lisäksi terveydenhoitaja voi varata asiakasperheelle yksilöllisen imetysohjauksen imetyskouluttajalle, jos puhelinkonsultaatio ei ratkaise tilannetta. Ajat imetyskouluttajan imetysohjausvastaanotolle ovat olleet hyvin kysytyjä ja ohjauskäynti on mahdollinen myös raskausaikana.

Opinnäytetyön mukaan äidit hakeutuivat imetyskouluttajan yksilövastaanotolle eri syistä: imetys ei onnistu, imuotteeseen ja maidoneritykseen liittyvät tekijät, rintojen oireet ja muunlainen imetystuen tarve. Äidit kokivat imetyskouluttajan antaman imetysohjauksen sisällöllisesti hyvänä, kouluarvosanoilla mitattuna keskiarvo oli 8,9–9,6. Annettu imetysohjaus oli tiedollista imetysohjausta, voimaannuttavaa imetysohjausta ja konkreettista imetysohjausta. Tiedollinen imetysohjaus sisälsi imetyksen onnistumista tukevaa tietoa. Voimaannuttava imetysohjaus oli imetyskouluttajan antamaa emotionaalista tukea, joka vahvisti äidin imetysohjausta ja ymmärsi äidin kokemusta. Konkreettista imetysohjausta tarvittiin eniten. Se oli kädestä pitäen ohjausta imetysasennosta, imuotteesta ja käsinlypsyn ohjaamisesta. Kädestä pitäen imetysohjaus ei tarkoittanut ”hands on”-imetysohjausta, vaan imetyskouluttaja esimerkiksi demonstroi imuotetta pehmorennan avulla.

Luottamus imetykseen vahvistui

Opinnäytetyön perusteella imetyskouluttajan antama imetysohjaus vahvisti äitien luottamusta imetykseen. Äitiä voimaannutti positiivinen palaute ja yksilölliseen tilanteeseen sopivat neuvot. Vahvistamalla tunnetta siitä, että imettää voi monella tapaa, tarkoitti esimerkiksi rintakumin käyttöä imetyksen apuvälineenä tai osittaisimetyksen jatkamiseen kannustamista. Toivoa luotiin konkreettisilla neuvoilla imetyksen onnistumiseksi, maitomäärään ja vauvan kasvuun liittyvillä havainnoilla ja tulevaisuuskuvien luomisella. Imetyskouluttaja saattoi sanoittaa, miten hienosti vauva kasvaa ja maitomäärä riittää vauvalle. Kolme vastaajaa oli kokenut, ettei annettu imetysohjaus ollut huomioonnut heidän tarpeitaan, eikä näin vahvistanut imetysluottamusta.

Kehitysehdotuksina äidit esittivät imetysohjausvastaanottojen määrän lisäämistä ja laajempaa resursointia, promotiivista ja tarpeeseen vastaava imetysohjausta, konkreettisen imetysohjauksen mahdollistamista ja imetyskouluttajien ammattitaidon vahvistamista. Imetyskouluttajan imetysohjausvastaanotolle ajan saaminen vei liian pitkään ja vastaanotot sijaitsivat kaukana. Imetyksen harjoitteluun ohjauksikäynnillä toivottiin toimivia tiloja, esimerkiksi makuullaan imettämisen mahdollisuutta. Imetyskouluttajille toivottiin lisäkoulutusta vauvan kireiden kieli- ja huulijänteiden tunnistettavuuteen. Vastauksissa nousi esiin imetysohjauksen jatkumon tärkeys ja raskausajan imetysohjauksen lisääminen.

Yksilöllistä palvelua parhaimmillaan

Imetyskouluttajan imetysohjausvastaanotot ovat neuvolan määräaikaistarkastuksia tukevaa, asiakaslähtöistä toimintaa ja toiminnan jatkaminen sekä kehittäminen on perusteltua. Opinnäytetyö antoi tietoa siitä, millaisia osa-alueita imetyskouluttajien imetysohjausvastaanotto sisälsi ja miten imetysohjauksen sisältöä ja toteutumista tulee kehittää. Tämä vahvisti käsitystä, että toiminta on yksilöllistä palvelua parhaimmillaan, kuten yksi vastaajista kirjoitti. Tulevaisuudessa imetysohjausvastaanotto toiminnan keskittäminen neuvoloiden yhteyteen mahdollistaisi yksilöllisen imetysohjauksen nopeasti kaikille imetystukea tarvitseville perheille, lapsen ikään katsomatta. Tällä hetkellä sairaalat määrittelevät, millaisin kriteerein he ottavat asiakkaita imetysohjaukseen synnytyssairaaloiden imetyspoliklinikoille. Lisäksi imetyskouluttajan tekemät kotikäynnit mahdollistaisivat perheille imetysohjauksen omassa ympäristössä.

Imetysohjauksen laadun tutkiminen ja imetysohjausvastaanottojen järjestäminen ovat askeleita kohti vauva- ja perhemyönteisyysohjelman jalkauttamista perusterveydenhuollossa. Kansallinen imetyksen edistämisen toimintaohjelman strategia vuosille 2018–2022 esittää, että vuoteen 2022 mennessä 50 prosenttia Suomen neuvoloista on käynnistänyt toimintansa kehittämisen ja arvioinnin vauva- ja perhemyönteisyysohjelman mukaisesti ja valmistautuu sertifiointiin hakemiseen. Vauva- ja perhemyönteisyysohjelman mukaisilla toimintatavoilla perheille turvataan yksilöllinen ja näyttöön perustuva imetysohjaus. (Hakulinen ym. 2017.)

Lähdeluettelon voi pyytää toimituksesta.